

Percepțiile cetățenilor privind manifestarea discursului de ură în alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025

ANALIZĂ

Autoare: Irina Corobcenco

A contribuit: Alexandru Postica, Olga Manole și Vadim Vieru

SE DISTRIBUIE GRATUIT.

Documentul a fost elaborat în cadrul proiectului „Democrația în Acțiune: Consolidarea Integrității Electorale, Responsabilității Politice și Participării Civice”, implementat de Asociația Promo-LEX, cu sprijinul Suediei.

Promo-LEX
Promovarea democrației și a drepturilor omului

Datele monitorizărilor realizate de Asociația Promo-LEX din 2018 până în prezent au demonstrat nu numai faptul că discursul de ură este un fenomen frecvent în Republica Moldova, dar și faptul că procesul de prevenire și combatere a necesitat modificări de legislație¹, iar după 2022 necesită eficientizarea ciclului raportare – documentare – sancționare.

Așa cum am arătat în ultimul raport de monitorizare a discursului de ură², tot mai des acest tip de discurs este folosit în combinație cu mesaje manipulative și materiale care dezinformează generate de persoane reale și de algoritmi. În perioada cuprinsă de după alegerile prezidențiale din 2024 și până la începerea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 2025 (septembrie 2024 – august 2025) a avut loc un proces de normalizare a discursului de ură, iar campania electorală din toamna lui 2025 a demarat într-un spațiu public și online deja impregnat de ură, intoleranță și dezinformare.

Datele monitorizărilor realizate de Asociația Promo-LEX, începând cu anul 2018, arată că răspunsul autorităților la discursul de ură este insuficient în comparație cu numărul de cazuri identificate de societatea civilă. În ciuda acțiunilor întreprinse de Inspectoratul General al Poliției, Consiliul Audiovizualului și alte (ș.a.) instituții, numărul plângerilor este în descreștere. Iată de ce, cercetarea percepțiilor populației cu privire la fenomenul discursului de ură din alegerile parlamentare din toamna anului trecut reprezintă o bază importantă pentru analiza și evaluarea acțiunilor întreprinse și ale celor planificate pentru prevenirea și combaterea discursului de ură atât în perioadele electorale, cât și în afara acestora.

Prezenta analiză a fost realizată în baza datelor Studiului sociologic „Percepțiile cetățenilor privind calitatea alegerilor și funcționarea proceselor democratice în Republica Moldova”³.

¹ Asociația Promo-LEX, [Studiu analitic](#) privind documentarea și tragerea la răspundere contravențională și penală conform prevederilor noi cu privire la discursul de ură, p. 9, 2023, ultima accesare: 15 aprilie 2026.

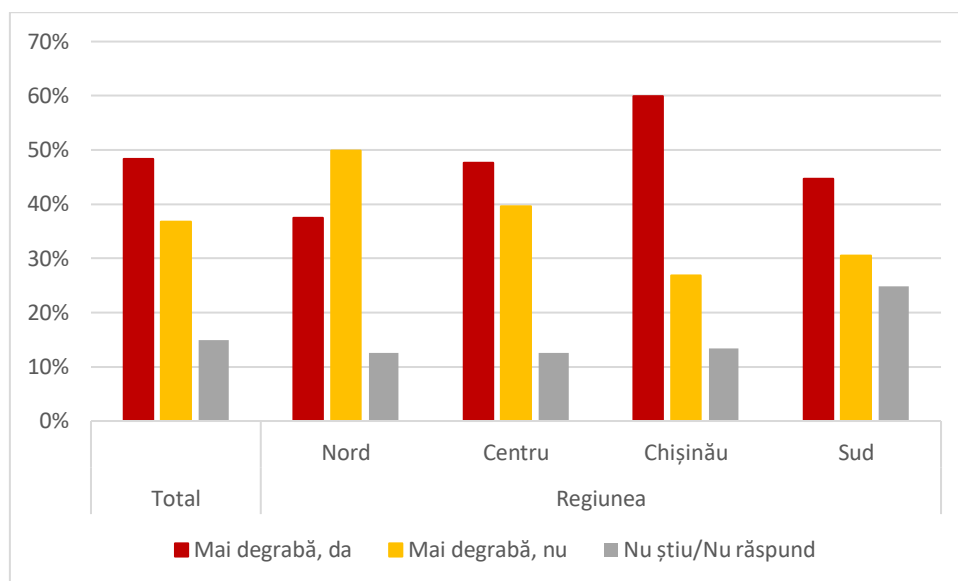
² Asociația Promo-LEX, [Raport de monitorizare](#) „Discursul de ură și instigare la discriminare în spațiul public și online din Republica Moldova în perioada electorală pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025”, ultima accesare: 15 aprilie 2026.

³ [Studiului sociologic](#) „Percepțiile cetățenilor privind calitatea alegerilor și funcționarea proceselor democratice în Republica Moldova” a fost realizat în perioada 22 februarie – 12 martie 2026, pe un eșantion de 1226 de respondenți cu vârsta de 18 ani și peste. Cercetarea a fost efectuată la comanda Asociației Promo-LEX, de Ates Research Group, în 95 de localități urbane și rurale din Republica Moldova (fără regiunea transnistreană și diaspora) și are o marjă de eroare este de ±2,8%.

Aproximativ 50% dintre respondenți cred că în alegerile parlamentare din 2025 au fost utilizate discursuri de ură, însă peste 45% nu au știut să spună ce reprezintă acesta.

Conform studiului sociologic „Percepțiile cetățenilor privind calitatea alegerilor și funcționarea proceselor democratice în Republica Moldova”, 48% dintre respondenți cred că în alegerile parlamentare din septembrie 2025 au fost utilizate discursuri de ură și/sau incitare la discriminare. Cei mai mulți dintre aceștia locuiesc în mun. Chișinău (59,9%) și regiunea Centru (47,7%). Aproximativ 37% nu cred că au fost utilizate discursuri de ură: 50% dintre aceștia locuiesc în regiunea Nord (a se vedea Figura 1).

Figura 1. Au fost utilizate discursuri publice de ură sau care au chemat la discriminare?

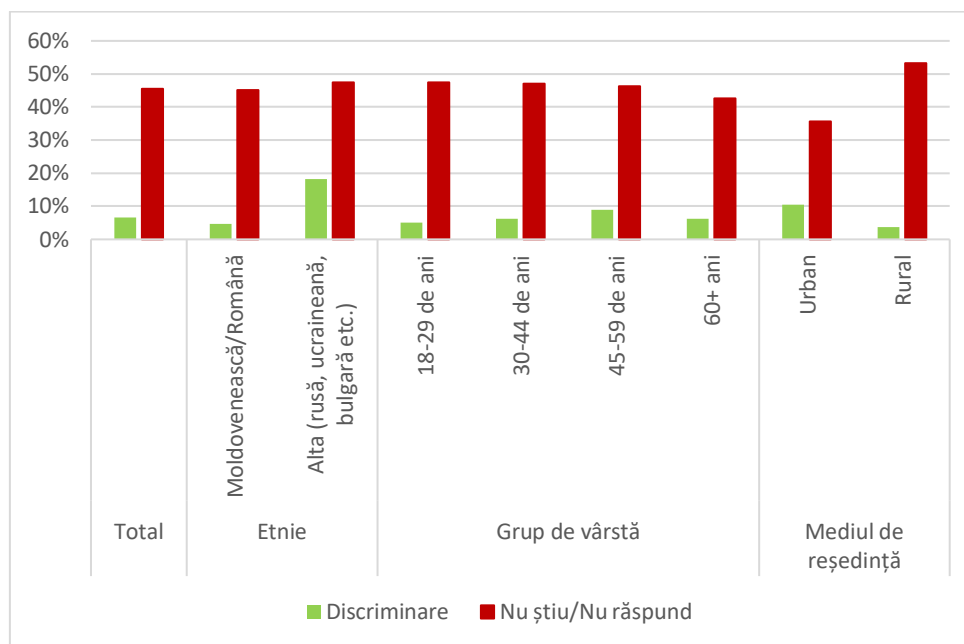
Cu toate acestea, 45,5% nu au răspuns sau nu au știut să răspundă la întrebarea „Ce credeți că reprezintă un discurs de ură?”. În același timp, doar 6,7% dintre cei care au răspuns la această întrebare au afirmat că discursul de ură înseamnă „discriminare”, răspuns care se apropie mai mult de definiția a ceea ce reprezintă un discurs de ură din legislația națională⁴ și cea dată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei⁵ (a se vedea Figura 2). Dintre aceștia, aproximativ 9% sunt persoane cu vârsta cuprinsă între 45-59 de ani, 10,5% locuiesc în mediul urban, iar peste 18% sunt persoane care au o altă etnie decât cea română.

Alte 15,3% dintre respondenți au definit discursul de ură cu termeni sau concepte care sunt mai curând cauze și/sau consecințe ale discursului de ură: atitudine negativă, agresivitate, dezbinarea societății și ură față de cineva. Peste 5% dintre respondenți au asociat discursul de ură cu dezinformarea, manipularea, presiune asupra alegătorilor și interferența străină.

⁴ [Codul Serviciilor Media Audiovizuale](#) al Republicii Moldova, art. 1 Noțiuni principale, „discurs de ură toate tipurile de exprimare care incită, promovează, răspândesc sau justifică ura, violența ori discriminarea împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane, sau care le înjosește ori le lezează onoarea și demnitatea din cauza caracteristicilor personale sau a statutului lor, real ori atribuit, precum este rasa, culoarea, originea etnică, națională sau socială, cetățenia, sexul, genul, limba, religia sau convingerile religioase, opiniile politice, dizabilitatea, orientarea sexuală, identitatea de gen, starea de sănătate, vârsta, starea civilă, statutul de migrant sau de azilant”, ultima accesare: 15 aprilie 2026.

⁵ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, [Recomandarea CM/Rec\(2022\)16](#) privind combaterea discursului de ură, pct. 2, pag. 7, ultima accesare: 15 aprilie 2026.

Figura 2. Ce credeți că reprezintă un discurs de ură?

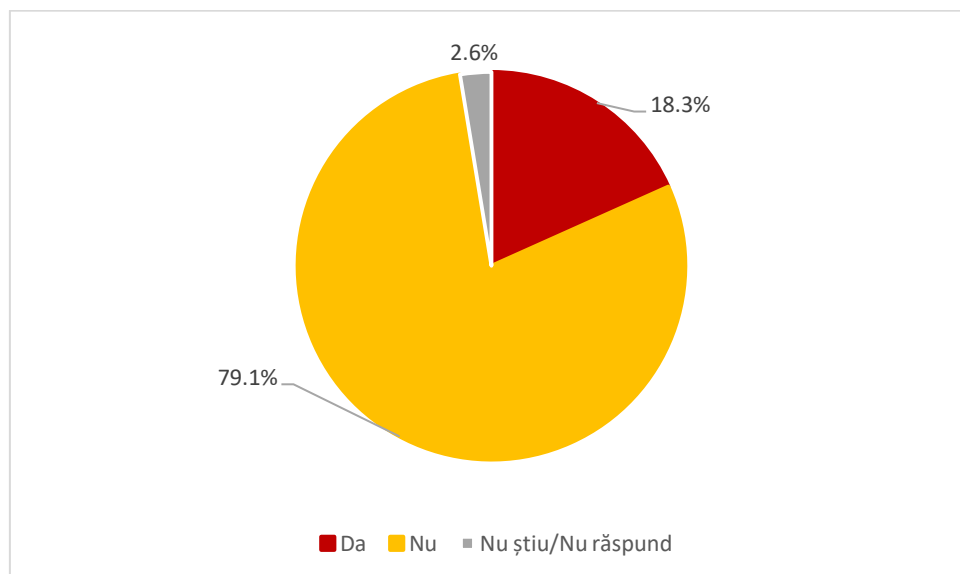

Aceste date arată că aproximativ 5 din 10 persoane din regiunea Centru consideră că în alegerile parlamentare din 2025 au fost utilizate discursuri de ură, ceea ce reprezintă cel mai înalt indicator din cele trei regiuni în care au fost colectate datele studiului. De asemenea, datele relevă faptul că, la nivel național, deși percepția majorității cetățenilor este că în alegerile parlamentare din 2025 au fost utilizate discursuri de ură, doar 67 de persoane din 1000 au putut defini fenomenul printr-un termen care se apropie mai mult de definiția de bază a acestuia. Altfel spus, există o înțelegere limitată a ceea ce reprezintă discursul de ură și aceasta se întâlnește preponderent în rândul persoanelor care au reședința în mediul urban. Acest lucru poate fi explicat și prin faptul că din 2018 până în prezent, autoritățile publice nu au organizat campanii de informare și sensibilizare privind consecințele discursului de ură și nici pentru a promova mecanismele naționale existente pentru sesizarea și sancționarea discursului de ură.

Peste 18% din populație a fost afectată în mod direct de discursurile de ură din alegerile parlamentare din 2025.

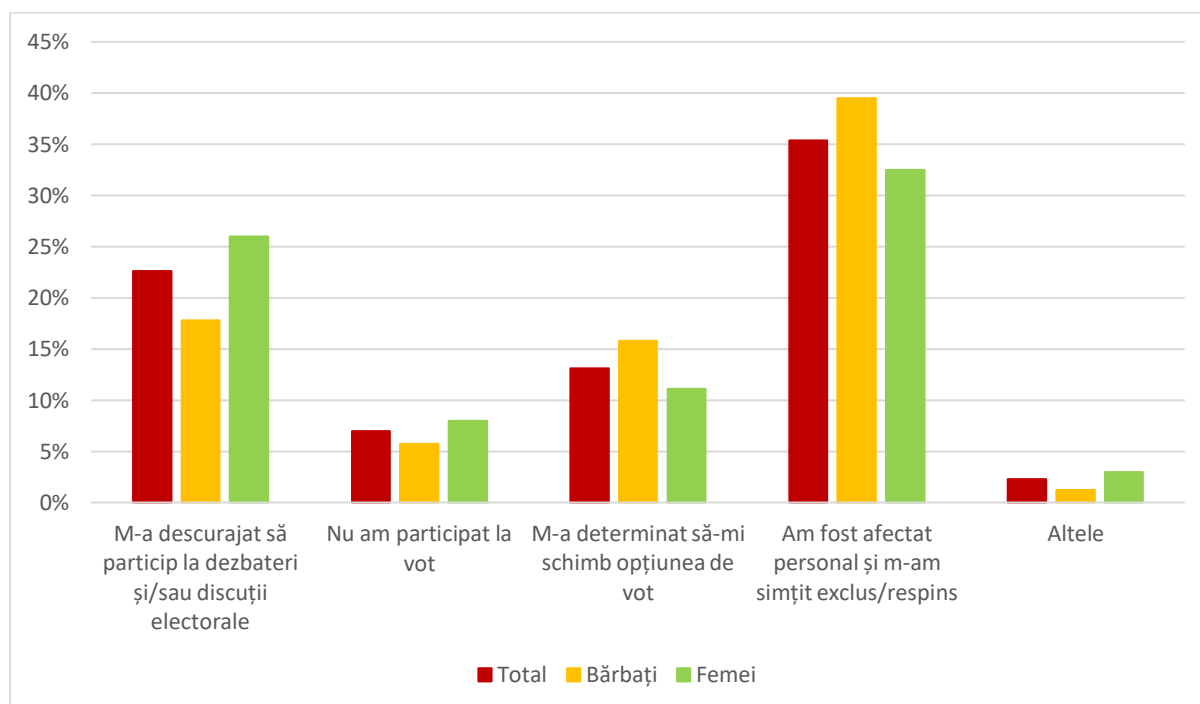
Un procent de 18,3% dintre respondenți au afirmat că au fost afectați de discursul de ură generat și răspândit în perioada alegerilor parlamentare din septembrie 2025 (a se vedea Figura 3). Dintre aceștia, 35,4% au afirmat că discursurile de ură i-au afectat personal și i-au făcut să se simtă respinși/excluși. Această opțiune de răspuns a fost selectată într-un procent mai mare de persoanele cu o altă etnie (52,9%) decât cea română și cele care locuiesc în regiunea Sud (48,4%), a se vedea Figura 4.

Figura 3. Pe parcursul campaniei electorale din septembrie 2025, discursul de ură v-a influențat sau afectat personal?

Alte 22,6% dintre respondenți au afirmat că discursul de ură din alegerile parlamentare din toamna lui 2025 i-a descurajat să participe la dezbateri și/sau discuții electorale, iar dintre acestea 26% au fost femei. În același timp, 13% dintre respondenți și-au schimbat opțiunea de vot, iar 7% au afirmat că nu au participat la alegeri din cauza discursurilor de ură (a se vedea Figura 4). Dintre cei care și-au schimbat opțiunea de vot și/sau s-au simțit excluși, cei mai mulți au fost bărbați – 15,8% și respectiv 39,5%.

Figura 4. În ce mod discursul de ură v-a influențat/afectat?

Datele sondajului arată că, în perioada alegerilor parlamentare din 2025, aproximativ 2 din 10 persoane au fost afectate de discursul de ură în mod direct. Cele mai multe persoane de sex feminin au fost descurajate să participe la dezbateri și discuții electorale și/sau nu au participat

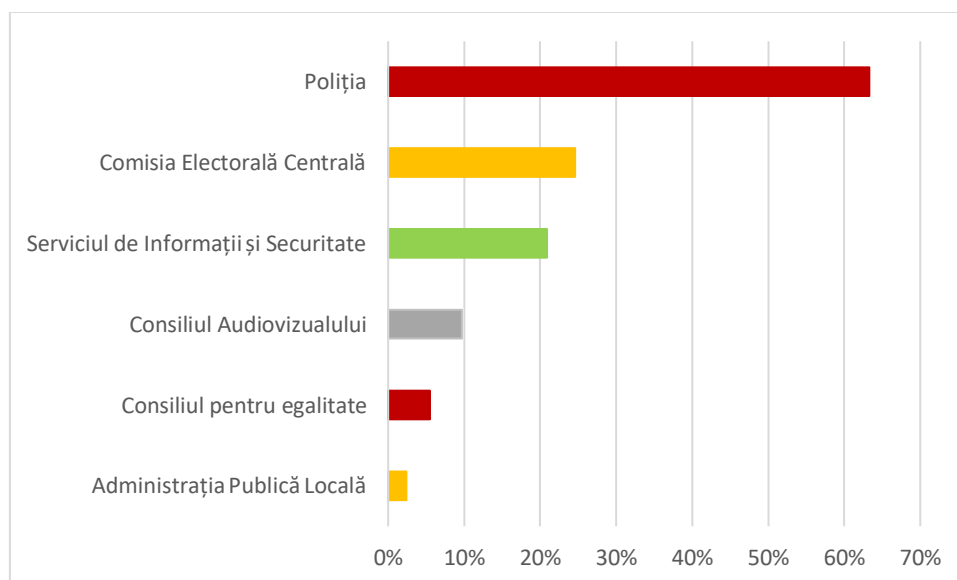
la alegeri din cauza discursului de ură. Cele mai multe persoane de sex masculin și-au schimbat opțiunea de vot și/sau s-au simțit excluse/respinse din cauza discursurilor de ură.

Percepțiile personale față de discursurile de ură arată că persoane din diferite grupuri sociale se simt afectate de mesajele intolerante, dar nu pot defini aceste mesaje ca fiind discurs de ură. Acest lucru explică de ce din peste 48% dintre respondenții care au afirmat că în alegerile parlamentare din 2025 au fost utilizate discursuri de ură, mai puțin de 10% au putut asocia discursul de ură cu discriminarea. Aceste date confirmă și constatarea formulată de Asociația Promo-LEX în urma monitorizării discursului de ură în perioada 21 iulie – 19 octombrie 2025. Conform acesteia, în lipsa plângerilor pentru încălcarea art. 52, alin. (3) Cod contravențional (CC), creșterea ușoară a plângerilor pentru încălcarea art. 69, alin. (3) CC ar putea reprezenta un indiciu că fie victimele discursului de ură recunosc mai ușor o injurie, în comparație cu un discurs de ură, fie că în lipsa unor sancțiuni pentru utilizarea discursului de ură în perioada electorală, au preferat o sancțiune mai mică, dar care să fie aplicată.

Doar 9,7% dintre respondenți cunosc că discursurile de ură pot fi raportate Consiliului Audiovizualului.

La nivel național, Inspectoratul General al Poliției și Consiliul Audiovizualului reprezintă instituțiile în competența cărora se află prevenirea și combaterea discursului de ură. Conform datelor sondajului, 73% dintre respondenți cunosc, teoretic, unde pot fi raportate cazurile de discurs de ură (Poliție și Consiliul Audiovizualului). Dintre aceștia, doar 9,7% au afirmat că un discurs de ură poate fi raportat Consiliului Audiovizualului (a se vedea Figura 5).

Figura 5. Unde poate fi raportat un caz de discurs de ură?

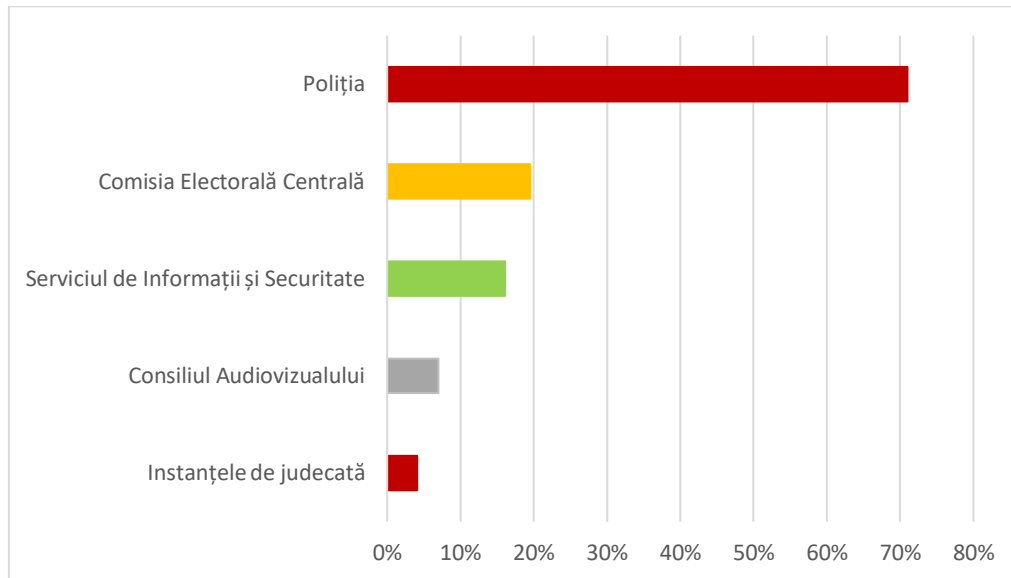

În cazul celor care au indicat Poliția ca fiind instituția unde poate fi raportat un discurs de ură, datele indică că nu există diferențe semnificative între respondenți din punct de vedere al regiunii și mediului de reședință, nivelului de educație, vârstei sau sexului/genului. În același timp, cele mai multe persoane care au indicat Consiliul Audiovizualului ca fiind instituția în adresa căreia poate fi raportat discursul de ură au vârsta cuprinsă între 45-59 de ani (12,2%) și au reședința în mediul urban (12,6%).

Conform datelor studiului, 78% dintre respondenți au afirmat că Poliția, Consiliul Audiovizualului și instanțele de judecată pot sancționa discursul de ură. În același timp însă 45,5% dintre

respondenți consideră că discursurile de ură pot fi raportate și în adresa Serviciului de Informații și Securitate (SIS) și Comisiei Electorale Centrale (CEC), iar 35,6% consideră că aceste două instituții au atribuții de sancționare a acestui tip de discurs (a se vedea Figura 6).

Figura 6. Cine poate sancționa utilizarea discursului de ură?

Deși conform legislației naționale, discursul de ură poate fi raportat în adresa Poliției, Procuraturii și Consiliului Audiovizualului, datele sondajului arată că peste 60% dintre cetățeni recunosc Poliția ca fiind instituția în adresa căreia poate fi raportat un caz de discurs de ură. Acest procent se datorează mai curând imaginii publice a Poliției ca fiind una dintre instituțiile cheie în asigurarea ordinii publice. Conform datelor monitorizării⁶ realizate de Asociația Promo-LEX, după modificarea cadrului legal privind sancționarea discursului de ură în anul 2022, numărul plângerilor privind utilizarea discursului de ură în perioadele electorale în adresa Inspectoratului General al Poliției a scăzut de la 16, în perioada electorală pentru alegerile locale generale din 2023, la zero plângeri în perioada electorală pentru alegerile din toamna anului 2025.

Deși 9,7% dintre respondenți au afirmat că discursurile de ură pot fi raportate în adresa Consiliului Audiovizualului, doar 7% cred că această instituție are și pârghii legale de sancționare a discursului de ură. În același timp, conform datelor monitorizării din perioada 21 iulie – 19 octombrie 2025, în comparație cu perioada campaniei electorale din 2024, când CA nu a identificat cazuri de admitere a formelor de discriminare și discurs care incită la ură în urma a două controale, în campania electorală din 2025, CA a atestat 24 de cazuri de difuzare a conținutului cu caracter discriminatoriu.

Procuratura, care are atribuții în vederea investigării cazurilor de discurs de ură care incită la acțiuni violente pe motive de prejudecată conform Codului penal, nu a fost menționată ca fiind una dintre cele ce pot fi sesizate. Comisia Electorală Centrală și Serviciul de Informații și Securitate sunt în top 3 instituții care, conform percepțiilor, pot fi sesizate și pot sancționa discursul de ură. Aceste date pot fi explicate prin faptul că în perioada electorală, activitatea acestor două instituții a fost mult mai vizibilă, CEC fiind instituția responsabilă de organizarea

⁶ Asociația Promo-LEX, [Raport de monitorizare](#) „Discursul de ură și instigare la discriminare în spațiul public și online din Republica Moldova în perioada electorală pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025”, pag. 116, ultima accesare: 15 aprilie 2026.

alegerilor, iar SIS fiind instituția care a transmis comunicate publice privind interferența externă în alegeri.

În concluzie, datele studiului relevă următoarele:

1. Fiecare a doua persoană crede că în alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 au fost utilizate discursurile de ură. Cele mai multe dintre acestea sunt din regiunea Centru.
2. Înțelegerea limitată a ceea ce reprezintă discursul de ură este determinată, inclusiv de lipsa campaniilor naționale de informare și sensibilizare cu privire la discursul de ură și alte forme de manifestare a intoleranței.
3. Numărul mai mare de persoane, conform percepțiilor cărora, există o înțelegere a ceea ce reprezintă discursul de ură, în regiunea Centru, poate fi determinată de numărul mai mare de activități/evenimente și/sau informații din spațiul public și mediul online cu privire la fenomenul discursului de ură în comparație cu regiunile Nord și Sud.
4. Discursurile de ură sunt percepute de aproximativ peste 18% din populație ca fiind cauza marginalizării și neimplicării civice și politice a persoanelor vizate, indiferent de sex/gen. Femeile, într-un număr mai mare au afirmat că discursul de ură din alegerile parlamentare din toamna lui 2025 le-a descurajat să participe la dezbateri și/sau discuții electorale. În același timp, mai mulți bărbați au afirmat că și-au schimbat opțiunea de vot sau s-au simțit excluși din cauza discursurilor de ură.
5. Perceperea publică a Poliției ca fiind principala instituție care poate fi sesizată privind discursurile de ură și care poate sancționa aceste cazuri se datorează imaginii publice a acesteia ca fiind instituția responsabilă de ordinea publică și nu neapărat datorită activității de prevenire și combatere a discursului de ură propriu-zis. În perioada electorală din 2025, numărul plângerilor privind discursul de ură în perioadele electorale în adresa Poliției a scăzut la zero. Din 2022 până în prezent, IGP nu a organizat campanii de informare privind consecințele discursului de ură și a mecanismului de sesizare existent.
6. Consiliul Audiovizualului este cunoscut ca fiind instituția cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discursului de ură în media audiovizuală liniară și neliniară de un număr mic de persoane și în special în mediul urban, regiunea Centru, în ciuda creșterii sancțiunilor date de aceasta în campania electorală din 2025 pentru admiterea formelor de discriminare.

Recomandări:

Guvernul Republicii Moldova

Să dezvolte și să implementeze periodic campanii de sensibilizare și de informare cu privire la discursul de ură și consecințele acestuia la nivel național, în mediul online și offline, cu implicarea tuturor actorilor instituționali relevanți (IGP, Procuratura Generală, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării ș.a.), autorităților pentru drepturi ale omului (Consiliul pentru Egalitate și Oficiul Avocatului Poporului), organizațiilor societății civile și instituțiilor mass-media.

Inspectoratul General al Poliției

Să promoveze mecanismul existent de sesizare a IGP cu privire la cazurile de discurs de ură și/sau instigare la discriminare, conform prevederilor CC, în rândul publicului larg, pe parcursul întregului an și în special înainte și în perioadele electorale.

Consiliul Audiovizualului

Să promoveze mecanismul existent de sesizare a CA cu privire la cazurile de discurs de ură, conform prevederilor CSMA, în rândul publicului larg, în special în mediul rural din regiunile Nord și Sud.